

ECMM onder Nederlands voorzitterschap

R. Groot – brigade-generaal der genie*

Inleiding

De recente geschiedenis van het voormalige Joegoslavië vormt de aanleiding voor het werk van de *European Community Monitor Mission* (ECMM). Diepgaande etnische rivaliteit, die al dateert uit de zesde eeuw, toen Servische en Kroatische stammen uit het oosten de Balkan binnenvielen, stortte het land in een ongekend wrede onderlinge oorlog en leidde tot volledige desintegratie. Europa was ontzet over de gevolgen.

Hoewel oorlogen niet vreemd waren in dit gebied, bestond het idee dat onder Josip Broz (Tito) de nationalistische en etnische ideeën voldoende onderdrukt waren. Het tegendeel bleek waar. Na de dood van Tito in 1980 en de opkomst van nieuwe democratieën in Oost-Europa kwamen de gebeurtenissen in een stroomversnelling, die leidde tot een openlijke oorlog in 1991. Binnen het raamwerk van de toenmalige Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE) besloten de lidstaten van de Europese Unie en de Joegoslavische deelrepublieken op 7 juli 1991 tot de instelling van de ECMM met de Overeenkomst van Brioni. Dit verklaart niet alleen de naam, die ondanks de oprichting van de Europese Unie hetzelfde is gebleven, maar ook de deelname van een aantal OVSE-

landen (Organisatie van Vrede en Samenwerking Europa) – ook die organisatie veranderde van naam. Zo maken ook Slowakije, Noorwegen en binnenkort Bulgarije deel uit van de missie.

Het mandaat van de ECMM is evenals de missie zelf uniek. *Memoranda of Understanding* (MOU's) met de verschillende landen uit voormalig Joegoslavië werden getekend, die in tegenstelling tot mandaten van de Verenigde Naties niet in tijd begrensd zijn. Bovendien werd een missie in het leven geroepen, bestaande uit militairen, ambtenaren en diplomaten, die niet alleen functioneerde,

maar dat zelfs zo goed deed dat zij nog steeds bestaat en dagelijks rapporteert over het inzetgebied.

Het eerste MOU werd getekend met de autoriteiten van het toenmalige Joegoslavië en de vertegenwoordigers van de republiek Kroatië en de republiek Slovenië op 13 juli 1991, teneinde de confrontatielijn te stabiliseren, wegen open te houden, de uitwisseling van gevangenen te bewerkstelligen en de terugtrekking van het Joegoslavische Nationale Leger (JNA) waar te nemen. Later werden MOU's getekend voor het toezicht op het staakt-het-vuren in Kroatië en om een uitbreken van vijandelijkheden in Bosnië-Herzegowina te voorkomen.

EUROPEAN COMMUNITY MONITOR MISSION



Afb. 1 Inzetgebied van de ECMM

* Brigade-generaal R. Groot was van 4 november 1996 tot 1 juli 1997 werkzaam bij de ECMM, waar hij gedurende het Nederlands voorzitterschap van de Europese Unie de functie van Plaatsvervangend Hoofd van de Missie voor Operationele Zaken vervulde.



Afb. 2 Een ECMM-team op bezoek bij UNTAES-checkpoint in Oost-Slowakije

Tot het voorjaar van 1992 was de ECMM een van de weinige internationale organisaties in het gebied en was belast met een klassieke militaire waarnemingsopdracht.

Het hoofdkwartier bevond zich in Zagreb in een hotel in een van de buitenwijken van de stad, het inmiddels legendarische 'Hotel I'. De toenmalige Nederlandse brigade-generaal J.C. Kusters was een van de grondleggers van de organisatie. Besloten werd om in het wit te opereren en de eerste voertuigen van de ECMM waren, bij gebrek aan beter, gehuurde witte taxi's. Nu, wederom tijdens het Nederlandse voorzitterschap, is sprake van een internationale organisatie van circa 340 'monitors' uit 16 verschillende landen, ondersteund door circa 170 lokale medewerkers en werkzaam in vier verschillende landen. Het hoofdkwartier bevindt zich thans in Sarajevo. De aard van de werkzaamheden van de missie is van een strikt militair veranderd in een politiek-militaire,

waarbij over een breed scala van onderwerpen wordt gerapporteerd.

In dit artikel wil ik graag ingaan op een aantal aspecten van de ECMM gedurende het Nederlandse voorzitterschap en een perspectief voor de toekomst schetsen.

Vorbereiding

De voorbereiding op het Nederlandse voorzitterschap gedurende het eerste half jaar van 1997 begon in het voorjaar van 1996. Een verkenningsgroep van het ministerie van Defensie en het ministerie van Buitenlandse Zaken ging naar Zagreb om de sleutelfuncties van de organisatie te analyseren. Uiteindelijk werd in nauw overleg met de Operationele Staf van de Bevelhebber der Landstrijdkrachten (BLS) een lijst van 54 functies opgesteld die door Nederland moesten worden bezet, naast de 17 monitorfuncties die op reguliere basis werden vervuld.

In juli 1996 vond een tweede verkenning plaats door de *Head of Mission*, ambassadeur Daan Willem Everts, met een deputatie van de beide departementen ter voorbereiding op de finale besluitvorming en parlementaire instemming met de Nederlandse bijdrage. Aardig om te vermelden is het hectische diner met onder andere Ed van Thijn, Joanna van Vliet, woordvoerdster van de OVSE, en Pieter Feith, politiek adviseur van C-IFOR, waarover Van Thijn in zijn dagboek schrijft.¹ 'M' en 'K' moesten onmiddellijk worden opgepakt en naar Scheveningen afgevoerd, daar waren de meeste aanwezigen het over eens. Het was een schande dat dit niet reeds gebeurd was. Alleen de vraag wie dit dan wel moest doen, bleef helaas onbeantwoord. Het meest nuchter over de zaak was overigens Van Thijn zelf. Na de opleidingen in Nederland namen diplomaten en militairen op 1 januari 1997 de functies over van hun Ierse voorgangers om het Nederlandse voorzitterschap te starten. In vergelijking met andere landen was de Nederlandse voorbereiding op de missie zeer goed. Ons opleidingspakket van de School voor Vredesmissies en het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen is uitgebreid en afgewogen. Ik wil er voor pleiten dat ook andere nationaliteiten hier meer gebruik van kunnen maken! De ECMM beschikt overigens ook over een opleidingsprogramma, maar dat is specifiek gericht op de lokale omstandigheden waaronder men komt te werken.

Personele continuïteit

Een van de direct in het oog springende problemen waarmee Nederland werd geconfronteerd, was de volksverhuizing die rond de jaarwisseling plaatsvond. Niet alleen de 'hand-over' van het voorzitterschap, maar ook de rotatiedata van andere landen liggen rond januari en juli. Dit heeft on-

¹ Ed van Thijn, *Stemmingen in Sarajevo*. Dagboek van een waarnemer. Van Gennep, Amsterdam, 1997.

gewenste effecten die zich nog sterker 'in het veld' dan op het hoofdkwartier laten voelen. Een serie maatregelen binnen de ECMM-organisatie, die onder meer de opvang- en inwerkperiode betreffen, verzachten de pijn weliswaar, maar de problematiek blijft bestaan. Ik ga hier wat dieper op in vanwege de Nederlandse benadering, die verschilt van andere landen. Het Verenigd Koninkrijk, Italië en de Bondsrepubliek Duitsland zijn bijvoorbeeld landen die hun 'monitors' door middel van verlengbare contracten gedurende enige jaren uitzenden. Hierdoor beschikken deze landen over een geldige expertise en komt hun beleid de continuïteit bij de ECMM ten goede. Nederland hanteert een uitzendtermijn van zes maanden en houdt daar redelijk strak aan vast. Niet star overigens, want als er een operationele behoefte bestaat of vanwege individuele persoonlijke omstandigheden wordt hiervan incidenteel afgeweken. Deze termijn van zes maanden verhindert echter dat Nederlanders buiten het 'Voorzitterschap' op sleutelposities komen. Nationaal zijn er verschillende oplossingen mogelijk: uitzending van beroepsmilitairen na hun FLO (de Duitse oplossing), een verlenging van de uitzendtermijn bij de ECMM, de uitzending van reserveofficieren, et cetera. Wil Nederland bijdragen aan een verbeterde personele continuïteit bij de ECMM en ook sleutelposities bezetten, dan is een nader onderzoek naar een specifiek ECMM-beleid gewenst. Op basis van mijn eigen ervaringen wil ik opmerken dat het Nederlands beleid goed is en tot weinig resocialisatie-problemen leidt, in tegenstelling tot andere landen die hiermee wel degelijk te kampen hebben.

De continuïteitsproblematiek bleek helemaal evident bij de overgang van het Nederlandse naar het Luxemburgse voorzitterschap (gedurende de tweede helft van 1997). Op slechts een paar functies na werd rotatie 1 van de ECMM-Compagnie vervangen door rotatie 2. De continuïteit bij Buitenlandse Zaken beperkte zich tot ambassadeur Everts.

Het product van de ECMM

De sterkte van de ECMM ligt zonder meer in de feitelijke en onpartijdige rapportages, die dagelijks naar de Europese hoofdsteden en andere internationale organisaties worden verstuurd. Naast de dagelijkse rapportages, de zogenaamde *Daily Monitoring Activity Reports* (DMA-rapporten) worden er wekelijkse rapportages en speciale rapporten opgesteld. Om een idee te geven van deze speciale rapporten volgt hiernaast een overzicht van de eerste paar maanden van 1997.

Het mag duidelijk zijn dat een complex analyse-proces ten grondslag ligt aan de rapportages. In wezen is er sprake van een marktmechanisme, waarbij de ECMM klantgericht opereert. Zo wordt eerst de informatie-behoefte van de hoofdsteden gepeild en vormen verklaringen van de *Steering Board* van de *Peace Implementation Council*, zoals na de bijeenkomst in Sintra op 30 mei jl., een leidraad voor de rapportages. Vervolgens worden er vanuit het hoofdkwartier van ECMM politieke richtlijnen opgesteld die worden 'vertaald' in operationele opdrachten aan de teams. Daarna wordt er door de teams, die bestaan uit ten minste twee monitors van verschillende nationaliteit, met een chauffeur en een tolk, bericht over de politieke situatie, de veiligheidssituatie, de economische situatie, de mensenrechtensituatie, de vluchtelingensituatie, verkiezingen, kortom het brede scala dat ik aangaf in mijn inleiding.

De circa 35 team-rapporten die dagelijks binnenkomen op het hoofdkwartier worden vervolgens door ervaren diplomaten, jonge analisten, humanitaire en economische specialisten en officieren van de *Political and Information Division* geanalyseerd en verwerkt in het DMA-rapport, een dagelijks terugkerend proces.

Niet onvermeld mag blijven dat de ECMM in buitengewone omstandigheden team-rapporten rechtstreeks naar de hoofdsteden stuurt. Dit ge-

- 240197 United Police Force of Mostar
- 290197 Brcko arbitration a review of problems and positions
- 300197 The future of ECMM in Croatia
- 050297 ECMM in Croatia in 1997 and beyond
- 070297 Background note on the relocation of HQ ECMM to Sarajevo
- 070297 Kosovo
- 130297 Political parties in Croatia and the municipal and county elections
- 130297 Political unrest following second round of local elections in Serbia on 17 nov. 1996
- 180297 The Brcko arbitration tribunals interim decision: first reactions and comments
- 250297 Serb and Croatian political representations for elections in Eastern Slavonia
- 050397 Political and security situation Albania
- 060397 The current situation in the FYROM
- 270397 Internal relationship between the Bosnian Croats, spring 1997
- 270397 Municipal boundaries in Bosnia and Herzegovina. A review of the political battle in the Federation
- 010497 Continuity of personnel in ECMM
- 040497 FRY-RS agreement signed 28 february 1997
- 110497 Croatian policies concerning Serb returnees to former sectors North, South and West
- 150497 Papal visit to BiH 12-13 april 1997
- 240497 Anniversary visit of Metropolitan Jovan to the orthodox clergy in Croatia from 9 to 10 april 1997
- 280497 Return of refugees and displaced persons to BiH.

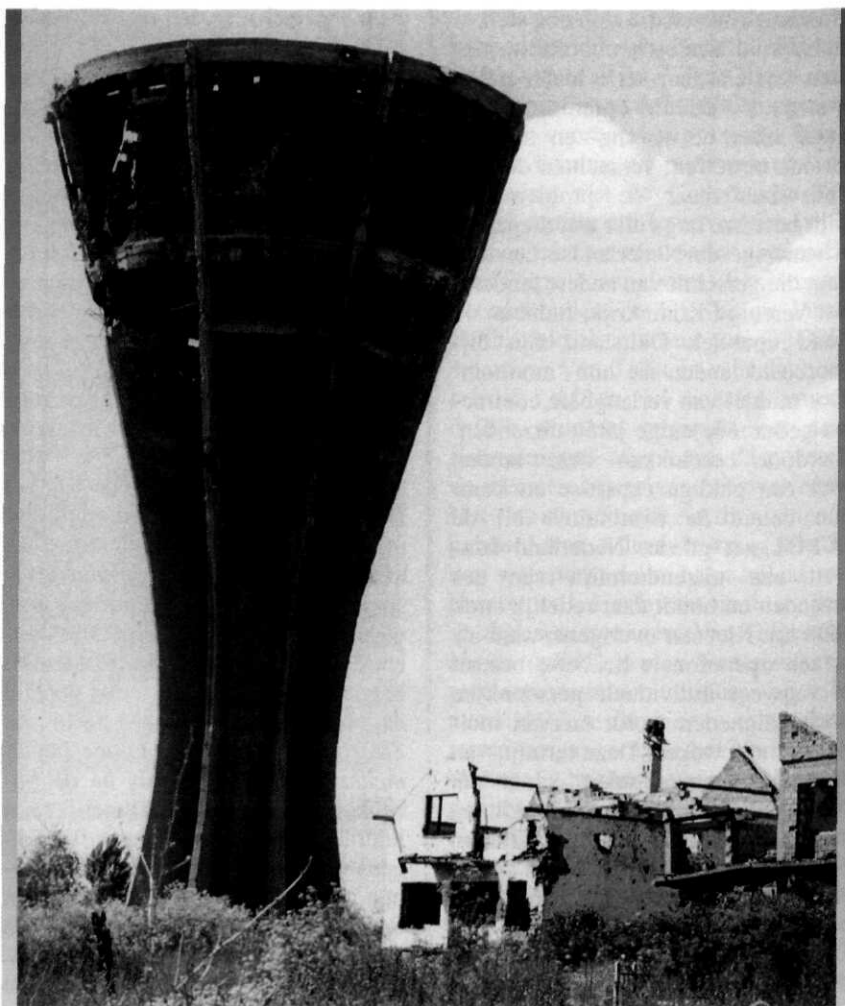
beurde onder meer in maart en april van dit jaar, toen na betogingen in Vlora en Tirana in Albanië een complete anarchie ontstond. Als enige internationale organisatie bleef de ECMM in dit land en rapporteerde dagelijks over de ontwikkelingen.

Alle rapporten worden opgeslagen in een database, die hierdoor een unieke bron vormt voor historisch onderzoek, achtergrondanalyses en dergelijke. Deze database is toegankelijk voor de hoofdsteden van de lidstaten van de EU en internationale organisaties, zoals het *International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia*.

Ten slotte ontleent de ECMM ook haar waarde aan preventieve diplomatie door de presentie op zich. De duidelijk witte voertuigen en nog steeds in het wit geklede monitors bewijzen op lokaal niveau hun grote waarde. Het kan 'andersdenkenden' ervan weerhouden vluchtelingen te intimideren, of ontheemden in hun terugkeer te belemmeren en zo meer.

De internationale omgeving

De ECMM opereert niet in een vacuüm. Alleen al in Sarajevo zijn meer dan tweehonderd (!) internationale organisaties werkzaam. Met een aantal van deze organisaties werkt de ECMM zeer nauw samen. Op het gebied van *emergency planning* met inbegrip van evacuatieplannen, zijn tijdens het Nederlandse voorzitterschap afspraken gemaakt met UNTAES in Kroatië, SFOR in Bosnië-Herzegovina en de MNPF in Albanië. Zowel in Kroatië als in Albanië werken ECMM en de OVSE samen in de waarneming van verkiezingen en vullen beide organisaties elkaar waar mogelijk aan. In Bosnië-Herzegovina wordt tevens samengewerkt met het *Office of the High Representative* (OHR) onder leiding van Carlos Westendorp. Zijn voorganger Carl Bildt begon elke dag met het doornemen van de ECMM-rapportages en verschillende malen riep OHR de hulp in van de ECMM.



Afb. 3 Vukovar, vijf jaar na de beschietingen

De basis voor de samenwerking is telkenmale reciprociteit, behoud van het onpartijdig karakter van de ECMM en steunverlening binnen de operationele capaciteit van de organisatie. Dit lijkt allemaal voor de hand liggend, maar tot voor kort had OVSE nog een 'schuld' bij de ECMM van meer dan een miljoen gulden en overvragen internationale organisaties de ECMM geregeld. Soms is dit anekdotisch, zoals in het geval van diverse Europarlementariërs, die zonder blikken of blozen de gehele ECMM-capaciteit in Albanië voor zichzelf ter beschikking wilden vragen om de verkiezingen aldaar waar te nemen.

De samenwerking met andere internationale organisaties is meestal vast-

gelegd in een MOU of een *Exchange of Letters*, teneinde dit soort situaties te voorkomen. Niet onbesproken mag blijven de moeizame coördinatie tussen de internationale organisaties. Zowel op het gebied van de hulpverlening, als dat van waarneming vindt naar mijn mening duplicatie plaats. Niet zozeer de grote organisaties, maar juist de kleine zijn hier debet aan. Deze kleine organisaties opereren vaak 'high profile' en willen graag 'scoren' voor hun achterban. De ECMM-monitors rapporteren geregeld over dergelijke situaties, waarbij afspraken niet worden nagekomen en coördinatie ernstig wordt bemoeilijkt. Uit eigen ervaring kan ik een voorbeeld noemen van een school in

Bihac, gebouwd met gelden van *United States Agency for Infrastructural Development* (USAID), die jammer genoeg in het verkeerde dorp stond. De kinderen gingen in een ander dorp naar school en maakten daar gebruik van een keuken, voor de lessen wel te verstaan, behorend bij een kapot geschoten schoolcomplex. Uit navraag bleek dat men gewoon tegen beter weten in had gehandeld, ondanks het advies van onder meer UNHCR om de school ergens anders te bouwen. De Amerikanen wilden echter per se een Kroatische school in een Bosnisch dorp, terwijl de bevolking hier niet over peinsde!

In haar rapportages is de ECMM alert op hetgeen reeds door anderen wordt gedaan. Zo houdt UNHCR zich expliciet bezig met vluchtelingen, SFOR rapporteert over de militaire situatie, et cetera. Vaak is het echter alleen de ECMM die verschillende zaken met elkaar in verband brengt en daarover rapporteert. Als voorbeeld wil ik noe-

men *Demining Programmes*, wederopbouw van de infrastructuur en het op gang brengen van de lokale economie, waarover de ECMM integraal verslag uitbrengt.

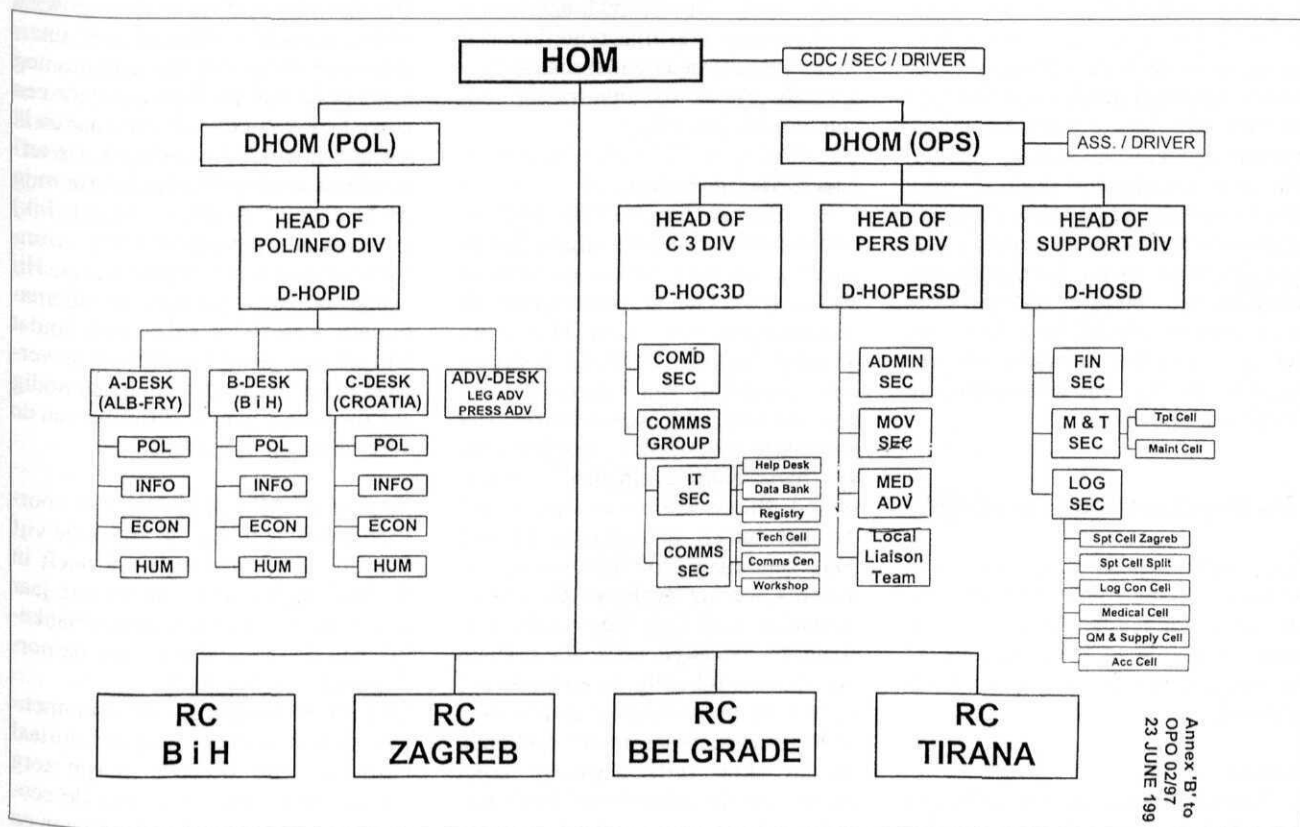
De organisatie van de missie

Ogenscheinlijk lijkt ECMM als een lijn-staforganisatie met vier niveaus georganiseerd: het hoofdkwartier, de regionale centra, de coördinatiecentra en de teams. De praktijk is evenwel anders. De sturing vindt plaats door het land dat het voorzitterschap van de Europese Unie heeft. Tijdens het Nederlands voorzitterschap was daartoe een aparte stuurgroep ECMM ingesteld. ECMM-aangelegenheden worden op Europees niveau besproken in de *Ad Hoc Working Group on the Former Yugoslavia* van de EU in Brussel. In de missie zelf zijn de deelnemende landen vertegenwoordigd door hun *Head of Delegation*, die we-

kelijks onder leiding van de *Head of Mission* bijeenkomen. Zo ontstaat een diffuus netwerk waarin de besluitvorming plaatsvindt.

Onder het Nederlandse voorzitterschap is de organisatie van het hoofdkwartier grondig herzien en zijn verschillende elementen samengevoegd vanuit de operationele en de logistieke divisie. De kern wordt gevormd door de *Political and Information Division* waar de productie van de rapportages plaatsvindt. De *C3-division*, de *Support-division* en de *Personnel-division* zijn hier als het ware omheen gegroepeerd. De omvang is bewust zo klein mogelijk gehouden en bedraagt circa vijftig personen minder dan het voormalige hoofdkwartier in Zagreb.

Ook naar de organisatie te velde is nadrukkelijk gekeken, met name naar de verschillende niveaus en mogelijkheden om het aantal niveaus te reduceren. Besloten is om voorshands de niveaus zoals deze bestaan aan te houden.



Afb. 4 Organisatie van de ECMM-staf

Vaak genoeg heb ik de vraag gekregen of een organisatie met circa 340 man niet topzwaar is met 'slechts' 35 teams in het veld. Hierop wil ik graag reageren met een korte analyse van de productie. Op alle niveaus wordt informatie ingewonnen: door de teams op lokaal niveau (gemeenten), door de coördinatiecentra op regionaal niveau (provincies) en door de regionale centra op landelijk niveau. Op het hoofdkwartier worden de contacten onderhouden op ministerieel en ambassadeursniveau. Hierdoor zijn er veel meer mensen betrokken bij het informatie-productieproces dan men op het eerst gezicht zou denken. In de realiteit zijn circa 200 personen bezig met de productie en circa 140 met de ondersteuning. In vergelijking met uitgezonden militaire eenheden waar de verhouding ongeveer 50 procent-50 procent bedraagt, is de ECMM een slanke organisatie.

Wat geen enkel organogram laat zien, zijn de omstandigheden waaronder men moet werken. Op dit aspect wil ik graag nadrukkelijk wijzen, omdat de ECMM in tegenstelling tot andere organisaties, zo wijd vertakt is en de lokale omstandigheden erbarmelijk kunnen zijn. Als voorbeeld wil ik noemen de teams in Albanië, waarvan één team gegijzeld is geweest, twee teams beroofd zijn en één team beschoten is. Een ander voorbeeld zijn de ECMM-teams die regelmatig betrokken zijn bij de opening van massagraven. De relatieve luxe van het hoofdkwartier is beslist niet representatief voor de daadwerkelijke ECMM-organisatie!

De toekomst van de ECMM

Een toekomstperspectief kan niet worden gegeven zonder in te gaan op de verwachtingen ten aanzien van de landen waar de ECMM opereert. In dat opzicht ben ik niet optimistisch gestemd.

Kroatië

In Kroatië bestaat de nadrukkelijke wil om bij Europa te behoren. Zodoende heeft de EU een dwangmiddel

bij de hand, maar mijn ervaring leert dat de afstand tussen de regering en lokale autoriteiten wel heel erg groot is. Lokaal worden terugkerende Serviërs lastiggevallen, uit hun huizen gezet en dergelijke. Zowel in Oost-Slavonië als in de voormalige Krajina is de situatie nog lang niet genormaliseerd. Het land wordt nog steeds gedomineerd door Franjo Tudjman en zijn trouwe partijgenoten van de HDZ, de grootste Kroatische politieke partij. Formeel is er sprake van democratie, maar de praktijken op de werkvloer doen verdacht veel aan vroeger denken, zoals ik zelf verschillende malen heb kunnen constateren. Tegen deze achtergrond is een internationale presentie in het gehele land zeer gewenst. De ECMM kan met haar aanwezigheid en gezien haar grote kennis en ervaring aan deze presentie een substantiële bijdrage leveren met het thans aanwezige RC-Zagreb. Of de EU bereid is tot een kwantitatieve uitbreiding, zoals gewenst door UNTAES, is voor mij een open vraag. De ECMM heeft naar mijn mening nog minstens drie jaar werk, voordat de situatie zodanig genormaliseerd is dat het 'monitoren' kan worden beëindigd.

Bosnië-Herzegovina

Over Bosnië-Herzegovina ben ik zelfs pessimistisch gestemd. In de toenadering tussen Bosniërs en Kroaten zie ik geen enkele vooruitgang. In speerpuntgebieden zoals Mostar en de omgeving van Vitez zie ik slechts een verharding van standpunten en een opvlammend nationalisme. Het Kroatisch nationalisme wordt hierbij van harte door Tudjman c.s. ondersteund. Brcko was zo gecompliceerd dat het buiten het Dayton-akkoord werd gehouden. Ook hierover zijn de kenners somber gestemd. De implementatie van het Dayton-akkoord stagneert. Niet één, maar alle partijen zijn hieraan schuldig. In de Federatie is nog enige economische activiteit te bespeuren, maar in de republiek Srpska vindt zelfs negatieve groei plaats. Op de achtergrond heeft Karadzic de politieke touwtjes in handen. Banja Luka heeft geen echte

invloed. Alles wordt vanuit Pale gedi-rigeerd. Van de internationale steun gaat slechts twee procent (!) naar de Serven. Overal wordt de terugkeer van vluchtelingen bemoeilijkt. Het opblazen en het in brand steken van huizen en het beschieten van kerken en moskeeën is in Bosnië-Herzegovina een regelmatig terugkerend volks-vermaak. De hardheid waarmee dit gebeurt, maakt mij cynisch over de toekomst van de mensen.

De internationale gemeenschap krijgt de schuld van de oorlog en de internationale gemeenschap moet het dan ook maar opknappen. Politieke leiders op alle niveaus lijken zich grotendeels aan hun deel van verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het Dayton-akkoord te onttrekken. Oorlogsmisdadigers blijven vrij rondlopen, zware wapens worden niet ingeleverd, afspraken worden niet nagekomen, kortom: Bosnië-Herzegovina heeft een eigen agenda die daarbuiten niet altijd begrepen wordt.

Het feit dat in Bosnië-Herzegovina anders gedacht wordt dan in de internationale gemeenschap stemt mij nog het meest somber. De basis voor een echte dialoog ontbreekt hierdoor en ik zie niet hoe de impasse op korte termijn kan worden doorbroken. In mijn analyse werd ik (heel opmerkelijk) gesteund door generaal Delic, commandant van het Federale Leger. Hij achtte onlangs gewapende internationale presentie noodzakelijk totdat Dayton was geïmplementeerd, en verwachtte dat daarna nog tien jaar nodig zal zijn voor een normalisering van de verhoudingen in het land.

Voor de ECMM impliceert het voorgaande dat de missie de komende vijf jaar nog zeker genoeg werk heeft in dit land, zij het mogelijk na drie jaar in een wat kleinere omvang, afhankelijk van de snelheid waarmee de normalisering zich voltrekt.

De FRY en Montenegro zijn momenteel redelijk stabiel (maar dictatoriaal bestuurd). Grootste punten van zorg zijn de deplorabele staat van de economie, de aanstaande verkiezingen en Kosovo. Met name Kosovo en de al-

daar onderdrukte Albanezen blijven een niet goed voorspelbaar risico. De opmerking 'De oorlog begon in Kosovo en eindigt in Kosovo' wordt regelmatig gehoord. Ook in deze landen behoudt de ECMM bestaansrecht, zij het op een mindere schaal.

Albanië

Dan besluit ik met Albanië, het klapstuk tijdens het Nederlandse voorzitterschap. Begin maart brak in het land een volledige chaos uit, die tot heden voortduurt. In een paar weken tijd werd het land geplunderd en gebrandschat door de eigen bevolking en zijn er nog steeds meer dan een miljoen (!) Kalasnikovs zoek. In de chaos bleef ECMM overeind en rapporteerde dagelijks over de gebeurtenissen. In nauw overleg met de OVSE werd in juni besloten tot een uitbreiding van de missie van 10 naar 24 monitors en zelfs meer dan 30 tijdens de verkiezingen in juni.

In tegenstelling tot andere landen vond ik de situatie Albanië desalniettemin verfrissend optimistisch. De mensen zijn aardig, naïef maar ook wreed, voorwaar een bijzondere combinatie. Mijn bezoeken aan Tirana, Durrës en Shkodra hebben mij hierin gesterkt, maar ook de actualiteit van gewapende benden die elkaar te lijf gaan en bloedwraak die nog steeds in zwang is, maken de situatie in dit overigens schitterende land complex.

De ECMM wordt zeer gerespecteerd, zowel door de regering, als op het lokale niveau. Een mooi voorbeeld is een ECMM-team dat werd beroofd, waarna de eigenaar van een coffeeshop de berovers met 'zijn' Kalasnikov verjoeg en verplichtte geld en goed weer terug te geven aan het team. Dat de kogels je daarbij om de oren vliegen, daar zijn de Albanezen wat minder in geïnteresseerd.

De toekomst van ECMM in Albanië is onzeker. Tot en met een stabilisatieperiode na de verkiezingen is Europese presentie zonder meer gewenst en de ECMM kan hierin een belangrijke rol vervullen. Daarna heb ik mijn twijfel over de noodzaak van een ECMM-presentie temeer daar het Albanese interne probleem redelijk los staat van de problematiek van voormalige Joegoslavië waarvoor de ECMM in het leven werd geroepen. Wel blijft de oorspronkelijke taak van de ECMM in Albanië, te weten het monitoren van de grens tussen Kosovo en Albanië, bestaan. Tegen deze achtergrond zie ik RC-Tirana enige tijd na de verkiezingen slechts in afgeslankte vorm voortbestaan.

Al met al is en blijft de ECMM een waardevol instrument in handen van de Europese Unie, waar nog zeker drie jaar bestaansrecht voor aanwezig is. Ik wil zelfs verder gaan. De ECMM is door de unieke combinatie

van militairen en diplomaten een voorbeeld van goed werkende nationale en internationale samenwerking. Mede hierdoor presteert de ECMM beter en meer dan bijvoorbeeld UNHCR, OHR en OVSE. De ECMM zou dan ook best model mogen staan voor andere organisaties.

Besluit

Nederland werd vanwege het voorzitterschap van de Europese Unie de ECMM in de schoot geworpen. Door een goede voorbereiding en Nederlandse dadendrang is de aanwezigheid in Bulgarije, Hongarije en FYROM beëindigd, werden nieuwe samenwerkingsverbanden met andere internationale organisaties aangegaan, is het hoofdkwartier verhuisd van Zagreb naar Sarajevo en is de presentie in Albanië meer dan verdubbeld. Aanzienlijke financiële besparingen werden bereikt en bij dit alles werd een opmerkelijk hoge productie van rapporten bewerkstelligd.

Ook in de toekomst blijft deze missie noodzakelijk, mede gedragen door een enthousiaste inzet van Nederlanders. Ik zie terug op een geweldige uitzending die ik van harte kan aanbevelen bij collega's van Landmacht, Luchtmacht, Marine en Koninklijke Marechaussee, want: 'wit is paarser dan paars'!

